

Tisztelt Küldöttértekezlet, Tisztelt Bíró Asszonyok és Bíró Urak!

Élve a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 98. § (4) bekezdésében írt felhatalmazással, amely szerint az OBT tagjait megválasztó küldöttértekezleten – jelölési és szavazati jog nélkül – részt vehet és felszólalhat a Kúria elnöke, elmondom, hogy – saját álláspontom szerint – melyek az Országos Bírói Tanács (OBT) ma megválasztandó új tagjai előtt álló legfontosabb kihívások és feladatok.

Mindenekelőtt kénytelen vagyok kitérni arra, hogy miért tartom szükségesnek, hogy kifejtsem az álláspontomat. A karácsony előtt kezdődött nyilvános polémiák ugyanis arra utalnak, hogy ez nem veszélytelen, és talán egyszerűbb lenne, ha csak az időjárásról beszélnek. Persze mától az is egyre hidegebb, mondhatni, dermesztő hatású, ezért valószínűleg vitára adna okot. Akkor inkább beszéljünk komolyan.

Tehát miért tartom szükségesnek, hogy felszólaljak? Azért, mert a bírói öngazgatás negyedszázaddal ezelőtti bevezetése óta eddig öt alkalommal megválasztott Országos Igazságszolgáltatási, majd Bírói Tanács mindegyikének munkájában részt vettem. Az elején helyettesítő – de szavazati jogú – tagként, az első összetételű OBT-ben tanácskozási joggal, legutóbb már saját jogon, szavazati jogú tagként. Mindazok a bírósági igazgatási tapasztalatok, amelyeket ez alatt a több, mint egy tucat év alatt összegyűjtöttem, talán nem érdektelenek. Igaz, saját magamon kívül senkit nem is köteleznek semmire.

Tisztelt Bíró Asszonyok és Bíró Urak!

A bíróságoknak, mint minden intézménynek vannak olyan belső kérdései, ügyei, feszültségei, amelyeket csak maga vitathat meg és igyekezhetsz megoldást találni rájuk. Ezeket nem lehet az utcán, vagy más nyilvános fórumon megoldani. Vannak persze a nyilvánosságra tartozó ügyeink is, és olyan helyzet is előállhat, amikor egy kérdés belül *nem* vagy *már nem* oldható meg. Ilyenkor elkerülhetetlen azok nyilvános közüggyé tétele.

Az Önök előtt álló mai, nem kis felelősséggel járó választás ügyében a Magyar Bírák Egyesülete elnökének írt levelemet nem a nyilvánosságnak szántam. Akkor sem, ha bizonyos lehettem abban, hogy nyilvánosságra fog kerülni. Ha ez a bizonyosság meggátolt volna abban, hogy a bírótársaimnak szóló véleményemet és az általam helyesnek vélt javaslataimat leírjam, az azt jelentené, hogy a mai magyar bírói szervezetben félni kell. Márpedig az a meggyőződésem, hogy sem nekem, sem másnak nem kell és nem is szabad félnie a véleménye kifejtésétől.

Továbbá abban is megingathatatlanul hiszek, hogy magunk meg tudjuk oldani a saját belső problémáinkat. Akkor is hiszek ebben, ha alkalmanként nyilvános vita gerjed, sőt, akkor is, ha a vita nem magáról a problémáról folyik, hanem a megoldási javaslat kifejtettségéről. Nem tudom, ki, hogy van vele, magam inkább mosolyogtatónak, mint komolyan vehető reakciónak vélem, amikor sok közvélemény-formáló a Kúria elnökének törvényben biztosított hatáskörével összefüggő véleményétől félti Magyarország igazságszolgáltatását. Ha osztják a véleményemet, akkor nyilván örülök, de ha nem értenek egyet velem, akkor másként döntenek. Önmagában megtisztelő számomra, hogy elmondhatom, és hogy megfontolják.

Tisztelt Bíró Asszonyok és Bíró Urak!

A levelemben leírt vélemény vitatott része nemcsak a bírói öngazgatás, hanem a bírói hatalom lényegi feltételére, az *intézményi kohézióra* vonatkozott.

Úgy tudjuk, mert ez az európai kultúra részét képező közös alkotmányos hagyományunk, hogy a bírói hatalom a politikai hatalmi ágak fölött áll, mert a bíró azoknak is bírója. Ezt fejezi ki sokkal egyszerűbben a bírói függetlenség és bírói pártatlanság kettős elve. A bírói függetlenség ezért elsősorban nem jog, hanem parancs. Parancs nekünk és parancs mindenki más számára. Nekünk azt parancsolja a törvény, hogy viselkedjünk függetlenül és pártatlanul. Mindenki másnak pedig azt parancsolja a törvény, hogy tartsa tiszteletben a bírói függetlenséget és pártatlanságot.

Ha nem sikerül élni ezzel az eszménnyel, ha leképeznénk, ráadásul nyilvánosan képeznénk le a politikai hatalmi ágak törésvonalait, akkor saját lényegünket tagadnánk meg. Hiszen, ha nem viselkednénk másként, mint a politikai hatalmi ágak, amelyeknek ez a természetes és alkotmányos létformája, akkor a különböző világnézetű és politikai feleknek miért kellene megbízniuk bennünk? Miért kellene elhinniük, hogy képesek vagyunk függetlenül és pártatlanul ítélni az ügyekben?

Ezért látom megkerülhetetlennek a bírák és bíróságok közötti kohéziót. A minden megbontási törekvésnek ellenálló egységet. Persze tudom, hogy nem légüres térben élünk. A társadalom és az állam részeként ránk is hat mindaz, ami a társadalomban és az alkotmányos állami szervezetrendszerben történik. Mivel azonban nem politikai hatalmat gyakorlunk, a saját lényegi tulajdonságainkra, a függetlenségre és pártatlanságra támaszkodva kell szembenéznünk minden kihívással. Hát, ez a szembenézés nem sikerülhet, ha nem töretlen a belső kohézió. Mert nem kell sem csodálkoznunk, sem sopánkodnunk azon, hogy minden politika- és ideológia-vezérelt intézmény, csoport bele akar sodorni bennünket a politikai megosztottságba. Érthető ez, mindenki a saját szempontjai és meghatározó jellege szerint jár el.

Úgy gondolom, hogy helyes, ha mi is a saját szempontjaink alapján és meghatározó jellegünkhöz igazodva működünk. Ezért tartom fontosnak azt is, hogy visszahozzuk az utcáról a vitáinkat, a belső megosztottságainkat. Van ilyen, és nem is hiszem, hogy elkerülhető lenne. Mert mindegyikünk autonóm személyiség. Saját világnézettel, megfontolásokkal, törekvésekkel, véleménnyel. Csakhogy mindez elsősorban miránk tartozik. Úgy gondolom ezért, hogy a velünk szemben támasztott átláthatóság törvényi, sőt, alkotmányos követelménye sem vonja maga után, hogy minden vita minden részlete a nyilvánosságra tartozna. Az átláthatóság, a transzparencia nem kell, hogy exhibicionizmussá váljon, márpedig ez folyamatos és közvetlen veszély.

Amit most elmondtam, visszavitt az első gondolatomhoz, a bírói öngazgatáshoz. Fontos mindenkor szem előtt tartanunk, hogy az OBT nem szakszervezet, nem korporatív, önértékelvényesítő testület. Az OBT a bíróságok központi igazgatását az *ország nevében* ellenőrző és részben végző testület. Olyan testület, amely a bíróságokba ágyazódva jön létre, és a bíróságokba ágyazódva kell működnie. Ez is a kohézió része. És ez magyarázza azt is, hogy miért tartanám szerencsésnek, ha az OBT tagjai között igazgatási vezetők, akár bírósági elnökök is lennének. Ismerem annak veszélyét, ha az igazgatási vezetők a tanácsban többségbe kerülnek. Volt erre példa, és a bírák nem voltak ezzel elégedettek. Ez a véglet tehát nem járható út. De meggyőződésem, hogy a másik sem az.

A bírósági elnökök nem tolhatók ki a senki földjére. Bírósági elnökök ugyanis, de elsősorban és mindenek fölött bírók. Enélkül a törvény szerint nem lehetnének elnökök. Márpedig, ha úgy gondoljuk, hogy elnöki minőségük meghatározóbb, mint a bírói létük, ha bírökként kirekesztjük őket magunk közül, akkor éppen az öngazgatás gondolatát tagadjuk meg. Mert akkor azt mondjuk, hogy az igazgatási hatalom annyira idegen a bírói léttől, hogy az igazgatási vezető már nem tartozik közénk. Csakhogy akkor ez az OBT tagjaira is igaz. Akkor az OBT tagjai is kívülre kerülnek. Ez pedig nyilvánvaló önellentmondás lenne. Nos, ezért hangsúlyozom

annyira a kohéziót, és ezért lenne szerencsés, ha egy-két bírósági elnököt is az OBT tagjává választanának.

Persze mindez csak vélemény, legfeljebb javaslat vagy tanács. Dönteni Önök fognak. Döntésük pedig mindnyájunkra kötelező.

Tisztelt Bíró Asszonyok és Bíró Urak!

Kérem, engedjék meg, hogy befejezésként mindnyájukat, és különösen az OBT új tagjait, akik közöttünk ülnek, akkor is, ha még nem tudjuk, hogy pontosan kik is ők, emlékeztessem az idő múlására. Arra, hogy hat év múlva, 2030. januárban lezárul a tevékenységük mérlege. Azon pedig már most el kell gondolkodniuk, hogy mi lesz a mérlegben? Előre vittük-e a bíróságok ügyét? Erre a most leköszönő testület tagjainak is választ kell adniuk, de ezt nem itt kell megbeszelnünk. Ezt majd holnapután velük vitatom meg. De a következő hat év felelőssége az új tagoké, és az Önöké, akik megválasztják őket.

Köszönöm, hogy meghallgattak!